

مقدمه :

مراکز آموزشی و پرورشی فضای اجتماعی خاصی هستند که آموزش و رشد شخصیت کودکان و نوجوانان امروز کشور و آینده سازان فردا باید در پناه موازین علمی و اصولی بهداشتی جاری در آن اعتلا یابد. ضرورت توجه به بهداشت مراکز آموزشی و پرورشی ناشی از این حقیقت است که گروه سنی تا ۱۸ ساله رقم بزرگی از جمعیت کشور ما را در بر می گیرد و به علت آسیب پذیری این جمعیت سنی تامین بهداشت و برقراری سلامت آنها تاثیر انکارناپذیری در ارتقاء سطح بهداشت کشور خواهد داشت. بعلاوه دوران سریع رشد و تکامل جسمی و روانی آنان ایجاب می کند که هرچه بیشتر و بهتر مسیر زندگی جمعیت مزبور از عوامل تخریبی یا بازدارنده و عوامل نامطلوب محیط پاک شود.

بدیهی است که اجرای موازین بهداشتی و مراقبت های لازم از دانش آموزان، به کارگیری اصول صحیح پیشگیری از بیماری ها و کنترل عوامل محیطی مدارس از جمله آب، فاضلاب، دفع مدفوع، زباله و نور کافی کلاسها، محیط کلاسها و تغذیه سالم سبب می شود تا آموزش و پرورش در محیطی سالم و مطلوب انجام پذیرد و چون در مراکز آموزشی و پرورشی غیر بهداشتی و ناسالم کودکان نمی توانند حتی در بهترین شرایط و برنامه های آموزشی بهره مند گردند.

مسئولیت ایجاد محیط های سالم به عهده کیست !!

ایجاد محیط های سالم، مسئولیتی همگانی است و مهمترین وظیفه ما و سیاستگذاران، تامین محیطی سالم و ایمن برای کودکان می باشد این امر مهم به عهده کلیه بخشهای توسعه جامعه از جمله، آموزش و پرورش - جهاد کشاورزی - برق - راه - ارتباطات - ارشاد - فرمانداری ها - نیروی انتظامی - بهداشت و درمان - قوه قضائیه و و مردم میباشد

پس برای ایجاد محیط سالم باید از خودمان شروع کنیم. اگر ارتباط اولیا و مربیان با مسئولین بهداشتی به صورت تنگاتنگ باشد میتوانند مشکلات بهداشتی زیادی را با استفاده از راه هایی ساده مثل اضافه کردن سطل زباله، نوشتن شعارهای بهداشتی، اضافه کردن مواد شوینده و صابون، تعمیر شیرهای آب و سرویس های بهداشتی، نظافت و غبارزدایی کلاس ها و سرویس های بهداشتی حل کنند و بقیه مشکلات نیز با پی گیری از سازمان های زیربط تا حدود زیادی قابل حل است به شرط اینکه اولیا دانش آموزان به مشکلات بهداشتی مدرسه و دانش آموزان اهمیت ویژه ای قایل شوند.

ایجاد محیط های سالم، مسئولیتی همگانی است

برخی از استانداردهای مدرسه:

ساختمان و ابعاد کلاس ها :

- دیوارهای کلاسها باید کاملاً خشک، بدون درز، صاف و حد اقل تا ارتفاع کف پنجره ها از سنگ مناسب استفاده شده باشد.
- کف کلاسها، راهروها و پله ها باید مقاوم، مسطح و قابل شستشو بوده و لغزنده نباشد
- سقف کلاسها باید صاف، بدون درز و شکاف و به رنگ روشن باشد.
- تابلو کلاس به رنگ سبز و غیر براق بوده و فاصله آن از اولین ردیف دانش آموزان نباید از ۲/۲۰ متر کمتر باشد.
- برای هر دانش آموز در کلاس حد اقل باید ۱/۲۵ متر مربع سطح در نظر گرفته شود.
- حداکثر ابعاد قابل قبول برای کلاس ۸ متر طول و ۷ متر عرض می باشد.
- ارتفاع سقف کلاس نباید از ۳ متر کمتر باشد.

پله ها :

- پله های مشرف به پرتگاه در مدارس باید لغزنده نبوده و به نرده مناسب مجهز باشد .
- حداکثر ارتفاع پله در مدرسه ۱۸ سانتی متر و حداقل عرض آن ۳۰ سانتی متر و طول آن حداقل ۱/۳۰ متر باید باشد .
- ایجاد هرگونه بالکن و تراس مرتبط با کلاس ممنوع است

در و پنجره ها :

- در و پنجره های مشرف به فضای خارج برای جلوگیری از ورود حشرات باید به توری سیمی مناسب مجهز باشد
- پنجره های طبقات فوقانی مشرف به پرتگاه باید دارای نرده محافظ باشد . (از جام شیشه بزرگ استفاده نشود)

آب مدرسه :

- آب باید گوارا ، سالم و عوامل فیزیکی ، شیمیایی و بیولوژیکی آن در حد استاندارد های مصوب باشد و مصرف آن عارضه سویی در کوتاه مدت یا دراز مدت در دانش آموزان ایجاد نکند .
- آب مورد نیاز شرب و سایر مصارف بهداشتی برای هر دانش آموز حد اقل ۱۵ لیتر در روز می باشد .
- حداقل میزان آب مصرفی برای مدارس شبانه روزی ۱۰۰ لیتر برای هر نفر در روز می باشد

آبخوری مدارس :

- آبخوری عمومی مدارس باید دارای شرایط زیر باشد .
- الف- کف محوطه آبخوری قابل شستشو و دارای شیب کافی و مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد .
- ب- دیوار لبه آبخوری بایستی از جنس قابل شستشو (نظیر کاشی) بوده و دارای شیب مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد .

- ج- دیوار اطراف آبخوری از جنس قابل شستشو (مانند کاشی ، سرامیک ، سنگ و ...) باشد .
- د- آبخوری عمومی دانش آموزان باید با شیر های مناسب یا آب سرد کن مجهز گردد .
- ه - آبخوری باید خارج از سرویسهای بهداشتی و با رعایت شرایط بهداشتی و با فاصله حد اقل ۱۵ متر احداث گردد .
- برای هر ۴۵ نفر یک شیر آبخوری باید پیش بینی شود و ارتفاع شیر آن متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۱۰۰ سانتی متر) از سطح زمین باشد .

در مدرسه برای هر ۴۵ نفر یک شیر آبخوری و به ازای هر ۴۰ نفر حد اقل یک چشمه توالت و برای هر ۶۰ نفر یک دستشویی باید در نظر گرفته شود

سرویس های بهداشتی :

● الف - توالت ها :

- ✓ توالت ها باید دارای شرایط بهداشتی باشند .
- ✓ تعداد توالت ها در مدرسه به ازای هر ۴۰ نفر حد اقل یک چشمه توالت می باشد .
- ✓ دفع فاضلاب بایستی بصورت بهداشتی باشد .
- ✓ مناطقی که سیستم دفع فاضلاب " آگو " ندارند ، دفع فاضلاب به چاههای جاذب و یا سپتیک تانک طبق اصول بهداشتی باید انجام گیرد .
- ✓ حجم سپتیک تانک یا چاه فاضلاب با توجه به ظرفیت مدرسه محاسبه و تعیین می شود .

● ب - دستشویی ها :

- ✓ دستشویی ها باید دارای شرایط بهداشتی باشند .
- ✓ در مدرسه به ازای هر ۶۰ نفر یک دستشویی باید در نظر گرفته شود .
- ✓ ارتفاع دستشویی ها متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۶۰ سانتی متر) از سطح زمین باشد .

بوفه مدرسه :

- بوفه به مکانی اطلاق می شود که عرضه و فروش مواد خوردنی و آشامیدنی آماده مصرف به صورت سرد و گرم در آن انجام گرفته و فاقد سالن پذیرایی می باشد.

- رعایت نکات بهداشتی ، ایمنی و فنی در ساختمان بوفه مدارس الزامی است .
- کلیه کارکنان بوفه موظفند ، ضمن رعایت بهداشت فردی ، کارت معتبر معاینه پزشکی صادره از مراکز بهداشتی و درمانی وابسته به دانشگاههای علوم پزشکی در محل کار خود داشته باشند .
- کارکنان بوفه باید ملبس به کلاه و روپوش سفید بوده و موظف به استفاده از وسایل بهداشتی شخصی مثل حوله و صابون می باشند .
- لوازم و تجهیزات کار باید بهداشتی باشند
- مواد غذایی ارائه شده در بوفه ها باید مورد تایید کارشناسان بهداشتی باشد .

ایجاد محیط های سالم ، مسئولیتی همگانی است

گروه های هدف این متن آموزشی :

اولیای دانش آموزان

مدیران مدارس

منابع استفاده شده در تهیه این متن آموزشی :

۱- آئین نامه بهداشت محیط مدارس

استفاده از صابون مایع در دستشویی ها ضروری می باشد .

نور کلاس ها :

- کلاس ها باید حتی الامکان طوری ساخته شوند که از نور طبیعی استفاده نمایند .
- ترجیحا پنجره ها باید در سمت چپ دانش آموزان تعبیه شود و سطح آن ها حدود یک پنجم مساحت کلاس باشد

گرمایش کلاس ها :

- درجه حرارت مناسب جهت کلاس ها بین ۲۱-۱۸ درجه سانتی گراد و رطوبت ۶۰-۵۰ درصد می باشد .
- وسایل گرمایشی بخصوص بخاری ها ی گازی مدارس باید استاندارد بوده و گازهای حاصل از سوخت دستگاههای مولد حرارت به خارج از کلاس هدایت شود تا حداقل اکسیژن را برای سوخت کامل مصرف کند .
- وسایل گرمایشی باید ایمن بوده و خطر آتش سوزی وجود نداشته باشد .
- مدرسه باید دارای وسایل اعلام و اطفاء حریق باشد
- مدرسه باید حداقل دو راه فرار برای مواقع اضطراری داشته باشد